

TRENDOVI

1. Pregled

Osnovne karakteristike privrednih kretanja u Srbiji na početku 2019. godine su snažno usporavanje rasta privredne aktivnosti i solidni rezultati u oblasti makroekonomske stabilnosti. Privreda Srbije je u prvom kvartalu ostvarila rast BDP od samo 2,5%, što je najniži rast od svih 11 zemalja Centralne i Istočne Evrope (CIE) - članica EU. U narednim mesecima očekujemo ubrzanje rasta BDP, tako da procenjujemo da će u ovoj godini biti ostvaren rast oko 3%. U prvom kvartalu nastavljena su poboljšanja na tržištu rada - zaposlenost i zarade rastu, dok se nezaposlenost smanjuje. Međutim, poboljšanja na tržištu rada jednim delom prevazilaze mogućnosti privrede, jer u dužem vremenskom periodu nije održivo da zbirni rast zarada i zaposlenosti bude brži od rasta proizvodnje. Na početku godine se nastavlja rast deficita spoljnotrgovinskog i tekućeg platnog bilansa, kao i snažan priliv stranog kapitala. Deficit tekućeg platnog bilansa Srbije se pogoršava duže od dve godine, što ukazuje da je on posledica sistemskih faktora, kao što su ekonomski neutemeljeno jačanje dinara, brži rast domaće tražnje od rasta BDP, kao i rast jediničnih troškova rada. U ovoj godini očekujemo da će usled pritiska navedenih sistemskih faktora deficit tekućeg platnog bilansa iznositi 5,5-6% BDP. U prvom kvartalu je došlo do ubrzanja inflacije, ali ocenjujemo da je ono najvećim delom posledica sezonskih i drugih privremenih faktora, dok je povećanje bazne inflacije i dalje vrlo blago. Stoga ocenjujemo da će inflacija u ovoj godini biti između 2,5 i 3%. Rezultati fiskalne politike na početku 2019. godine su uglavnom dobri - u prvom kvartalu je ostvaren suficit od 0,9% BDP, dok je rast javnog duga privremen. Do kraja ove godine uz nepromenenu fiskalnu politiku očekujemo fiskalni suficit od oko 0,5% BDP. Ipak, s obzirom na trom rast privrede, politika fiskalnog suficita se ocenjuje kao neadekvatna. Rezultati monetarne politike su takođe uglavnom dobri, kamatne stope su i niske i relativno stabilne, procenat loših kredita i dalje opada. Ipak monetarna politika i dalje podržava ekonomski neutemeljen jak kurs dinara.

Usporavanje privredne aktivnosti, koje je počelo sredinom prethodne godine, pojačano je u prvom kvartalu 2019. godine. Srbija je u prvom kvartalu ostvarila rast BDP od samo 2,5% što je najniža stopa rasta među zemljama CIE (v. odeljak 2. „Privredna aktivnost“). Zemlje CIE, uključujući i susedne zemlje (Hrvatska 3,9%, Severna Makedonija 4,1%, Bugarska 4,8%, Rumunija 5%, Mađarska 5,3%), ostvarile su snažan rast u prvom kvartalu ove godine, što ukazuje da su opšte međunarodne okolnosti bile povoljne. Usporavanju rasta BDP u Srbiji najviše je doprinela industrijska proizvodnja, koja je u prvom kvartalu opala za 1,5%, što je suprotno rastu industrijske proizvodnje u zemljama CIE od 3,2%, u proseku.

Niska stopa rasta BDP u prvom kvartalu je zbirni rezultat, od ranije prisutnog trenda sporog rasta, i niza nepovoljnih vanrednih okolnosti. Nizak trend rasta privrede Srbije postoji već nekoliko godina i on je posledica nepovoljnog privrednog ambijenta za najveći deo domaćih preduzeća, ali i ekonomske politike kojom se slabi cenovna konkurentnost privrede Srbije (jak dinar, rast jediničnih troškova rada). Posebne pogodnosti koje je država stvorila za strane investitore i privilegovana domaća preduzeća nisu dovoljne da generišu snažan rast cele privrede. Za snažan rast privreda neophodno je da se stvore ravnopravni i dobri uslovi za sva preduzeća i preduzetnike, a ne samo za privilegovane. Nepovoljne vanredne okolnosti koje su usporile rast privrede Srbije u prvom kvartalu najvećim delom su posledica privremenih unutrašnjih problema (zastoj u EPS-a, remont NIS-a), za koje očekujemo da neće nepovoljno uticati na privredu u narednim kvartalima. Dugotrajni pad proizvodnje u preduzeću FIAT Srbija utiče na usporavanje privrede i ovaj negativan uticaj će, na osnovu najava iz preduzeća, biti prisutan u toku cele ove godine. Negativan uticaj na usporavanje privrede Srbije imalo je i uvođenje prohibitivnih carina na isporuke proizvoda na Kosovo i Metohiju, ali veličinu ovog uticaj nije moguće proceniti, jer nije poznato koliko se proizvoda isporučuje ilegalnim kanalima ili preko drugih država.

Uvođenje kvota na izvoz čelika u EU za sada nije značajnije uticalo na pad proizvodnje, ali je sprečilo realizaciju planova Hestil Srbija za povećanje proizvodnje u ovoj godini. U narednim kvartalima očekujemo oporavak privredne aktivnosti u Srbiji, jer će efekat nekih nepovoljnih faktora (EPS, NIS) izostati, tako da na nivou cele godine očekujemo rast BDP od oko 3%, što će verovatno biti jedna od najnižih stopa rasta u regionu CIE.

U prvom kvartalu nastavlja se pogoršanje spoljnotrgovinskog i tekućeg platnog bilansa, koje je započelo 2017. godine. Deficit spoljnotrgovinskog bilansa iznosio je 10,8% BDP, što je za 1,4 procentni poen više nego u istom kvartalu prethodne godine, dok je deficit tekućeg platnog bilansa iznosio 9,2% BDP što je za 1,8 procentnih poena iznad prošlogodišnje vrednosti (videti poglavlje 4. „Platni bilans i spoljna trgovina“). U prvom kvartalu se nastavlja snažan priliv stranog kapitala – neto priliv je iznosio blizu 850 miliona evra, dok su strane direktne investicije bile blizu 800 miliona evra. Nepovoljni trendovi u spoljnoj trgovini, koji traju već duže od dve godine, a koji su pokrenuti jačanjem dinara i preteranim rastom domaće tražnje, na početku ove godine su dodatno pojačani rastom jediničnih troškova rada, ali i uvođenjem prohibitivnih carina na prodaju proizvoda na Kosovo i Metohiju, uvođenjem kvota za izvoz čelika u EU i pogoršanjem odnosa razmene. Rast deficita spoljnotrgovinskog i tekućeg platnog bilansa, nije nužna posledica rasta privrede, jer većina zemlja CIE čiji rast znatno prevazilazi srpski, tokom prethodnih godina su imale suficit u tekućem bilansu ili vrlo nizak deficit (videti poglavlje 4). Na osnovu ostvarenih rezultata i najavljene ekonomske politike ocenjujemo da će deficit tekućeg platnog bilansa u ovoj godini biti veći nego u prethodnoj i da će iznositi 5,5-6% BDP. Eventualni dodatni rast domaće tražnje u predizbornoj godini ili jačanje dinara uticali bi na dodatno povećanje deficita tekućeg platnog bilansa. Takođe, očekujemo visok priliv stranog kapitala, kao posledicu odlaganja povećanja kamatnih stopa ECB i FED, ali i nastavka politike odobravanja posebnih pogodnosti stranim investitorima.

U prvom kvartalu nastavlja se poboljšanje svih indikatora tržišta rada u Srbiji – stope zaposlenosti i stopa aktivnosti rastu, nezaposlenost opada, dok su realne zarade značajno porasle (v. odeljak 3. „Tržište rada“). Stopa zaposlenosti je dostigla 47,4% što je za 2,4 procenta poena više nego u istom periodu prethodne godine, dok je stopa aktivnosti dostigla 53,9%, što je za 1 procentni poen više nego pre godinu dana. Stopa nezaposlenosti je iznosila 12,1% i manja je za 2,7 procentnih poena nego u prvom kvartalu prethodne godine. Iako je stanje na tržištu rada u Srbiji poboljšano ono je i dalje znatno lošije nego u drugim zemljama CIE, u kojima stopa zaposlenosti u proseku iznosi 55,1%, dok stopa nezaposlenosti u proseku iznosi 5,1%. Realne zarade su u prvom kvartalu povećane za 6,9%, dok su zarade u evrima realno porasle za 9,7%. Poboljšanje stanja na tržištu rada u Srbiji tokom poslednje 2-3 godine posledica je relativno skromnog rasta privrede, velike migracije radne snage u EU, ali i ekonomske politike koja se karakteriše visokim rastom minimalne zarade i plata u javnom sektoru. Znatno brži rast zarada od rasta produktivnosti direktno utiče na rasta jediničnih troškova rada i pad cenovne konkurentnosti privrede Srbije, što ima za posledicu dugoročno neodrživ rast spoljnih deficita. Snažan rast privredne aktivnosti i produktivnosti predstavljaju jedini dugoročno održiv izvor rasta zarada. Rast prosečnih i minimalnih zarada treba da bude posledica privrednog rasta, a ne njegov pokretač.

Inflacija je u prva četiri meseca kumulativno iznosila 2,3%, a u aprila je dostigla 3% međugodišnje. Međutim, već u maju ostvarena je deflacija od -0,3%, pa je međugodišnja inflacija smanjena na 2,2%. Značajno ubrzanje inflacije u prva četiri meseca je rezultat blagog rasta bazne inflacije i značajnog sezonskog rasta cena određenog broja prehrambenih proizvoda i energenata (v. odeljak 5. „Cene i devizni kurs“), a slična kretanja su ostvarena i u drugim zemljama CIE. Na rast bazne inflacije uticao je brži rast domaće tražnje od BDP i rast jediničnih troškova rada, dok je jačanje dinara uticalo na usporavanje inflacije. Procenjujemo da će bazna inflacija u ovoj godini biti između 1,5-2% dok će ukupna inflacija biti između 2,5-3%. U prvih pet meseci 2019. godine dinar je neznatno nominalno ojačao u odnosu na evro (0,2%), pri čemu je njegova vrednost u celom periodu bila stabilna. U istom periodu valute zemalja CIE nominalno su u proseku oslabile za 0,6%, iako njihove privrede brže rastu, dok je njihova spoljna pozicija znatno bolja. U prva četiri meseca ove godine dinar je realno ojačao u odnosu na evro za 1,5%, tako da ukupan rast

njegove realne vrednosti od kraja 2016. godine iznosi 7,5%. Dugoročno održiva realna vrednost dinara treba da bude u skladu sa proizvodnjom, produktivnošću i spoljnotrgovinskom pozicijom Srbije, umesto da se njegova vrednost formira tako da omogući privremeni, dugoročno neodrživi, rast potrošnje i standarda građana.

U proteklom delu godine ostvareni su relativno dobri rezultati u oblasti fiskalne politike. U prvom kvartalu fiskalni suficit je iznosio 0,9% BDP, pri čemu su u odnosu na isti period prethodne godine javni prihodi porasli 8,3%, dok su javni rashodi porasli za 6,8%. U istom periodu javni dug je privremeno porastao za 380 miliona evra (v. odeljak 6. „Fiskalni tokovi i politika“). Sve vrste javnih prihoda, osim prihoda od akciza, su beležile solidan realni rast. Brži rast poreskih prihoda od rasta BDP posledica je visokog rasta najvažnijih poreskih osnovica, potrošnje i zarada, uz zadržavanje sive ekonomije na približno nepromenjenom nivou (v. odeljak 6). U okviru javnih rashoda najbrže rastu javne investicije (22,2%), ali za sada nije poznato koliki je rast investicija u infrastrukturu, a koliki za nabavku naoružanja i opreme za vojsku i policiju. Rashodi za zaposlene u javnom sektoru i penzije realno su povećani u prvom kvartalu za 4,3% i 6,6% respektivno, što znači da rastu znatno brže, ne samo od BDP u prvom kvartalu, nego i od očekivanog rasta BDP na nivou cele godine. Na osnovu postojećih trendova ocenjujemo da bi uz nepromenjenu fiskalnu politiku Srbija mogla u ovoj godini da ostvari fiskalni suficit od oko 0,5% BDP, a da će javni dug krajem godine iznositi oko 50% BDP. Ostvarenje fiskalnog suficita u zemlji koje ima spor privredni rast i čiji javni dug opada ne predstavlja optimalnu fiskalnu politiku. U okolnostima u kojima se nalazi Srbija ocenjujemo da bi bilo optimalno da se ostvari fiskalni deficit od 0,5-1% BDP, što znači da postoji fiskalni prostor od oko 1% BDP za povećanje ekspanzivnosti fiskalne politike, odnosno za dodatno povećanje nekih rashoda i smanjenje poreza. Sa stanovišta što bržeg rasta privrede, a time i standarda građana u dugom roku, najbolje bi bilo da se postojeći fiskalni prostor iskoristi za smanjenje fiskalnog opterećenja rada i povećanje javnih investicija u nacionalnu i komunalnu infrastrukturu.

U prvom kvartalu referentna kamatna stopa nije menjana, dok je NBS snažno intervenisala na deviznom tržištu kako bi održala nominalni kurs na skoro fiksnom nivou. Zadržavanje referentne kamatne stope na nivou od 3% je očekivano i opravdano s obzirom na to da je ubrzanje inflacije u prvom kvartalu bilo posledica privremenih faktora, a da je bazna inflacija tek dostigla donju granicu ciljnog koridora (v. odeljak 7. „Monetarni tokovi i politika“). Zbog rasta spoljnih deficita ocenjujemo da bi intervencije NBS na deviznom tržištu trebalo da budu asimetrične, odnosno da NBS ne bi trebalo da sprečava umereno slabljenje dinara, ali da bi trebalo da spreči njegovo jačanje. U prvom kvartalu nastavljen je snažan rast kredita banaka stanovništvu koji su povećani za 174 miliona evra. Krediti banaka preduzećima, uključujući i prekogranične kredite, a uzimajući u obzir otpis kredita, su povećani za 218 miliona evra, što je sasvim dobar rezultat ako su uzme u obzir da je kreditna aktivnost u prvom kvartalu sezonski niska. Rast kreditiranja preduzeća predstavlja jedan od signala određenog ubrzanja rasta privrede u narednom periodu. Neočekivani rast inflacije smanjio je ex-post realne kamatne stope na dinarske kredite, dok su kamatne stope na indeksirane kredite blago porasle. Očekujemo da će sa stabilizacijom inflacije doći do umerenog rasta realnih kamatnih stopa na dinarske kredite, dok će kamatne stope na indeksirane kredite ostati na sadašnjem niskom nivou usled odlaganja rasta kamatnih stopa ECB i FED.

Srbija: izabrani makroekonomski pokazatelji, 2009–2019

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2018				2019	
																Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	
Privredna aktivnost																					
BDP (u mlrd. dinara)	1.451,4	1.751,4	2.181,0	2.523,5	2.908,4	3.052,1	3.250,6	3.612,3	3.810,1	4.121,2	4.160,5	4.312,0	4.521,3	4.754,4	5.059,7	...	...	...	...	...	
BDP	9,0	5,5	5,1	6,4	5,7	-2,7	0,7	2,0	-0,7	2,9	-1,6	1,8	3,3	2	4,3	4,8	4,9	3,8	3,4	2,5	
Nepoljoprivredna BDV	7,2	6,2	...	...	5,5	-2,5	1,1	2,2	0,8	2,5	-2,2	2,3	3,4	3,3	3,6	4,7	4,5	2,8	2,4	2,7	
Industrijska proizvodnja	6,5	0,6	4,2	4,1	1,4	-12,6	2,5	2,2	-2,9	5,5	-6,5	8,2	4,7	3,5	1,3	6,1	2,1	-1,5	-0,9	-1,9	
Preduševska industrija	8,3	-1,0	4,5	4,7	1,1	-16,1	3,9	-0,4	-1,8	4,8	-1,4	5,3	5,3	6,4	2	5,0	1,9	1,0	0,5	-1,9	
Prosečna mesečna neto plata (u din.) ¹⁾	14.108	17.478	21.745	27.785	29.174	31.758	34.159	37.976	41.377	43.932	44.530	44.437	46.087	47.888	49.643	49.089	49.573	48.965	50.943	53.739	
Registrowana zaposlenost (CROSD)	2.047	2.056	2.028	1.998	1.997	1.901	1.865	1.866	1.864	1.864	1.845	1.990	1.989	2.061	2.131	2.092	2.127	2.147	2.159	2.148	
Fiskalni podaci																					
Jamni prihodi	41,2	42,1	42,4	42,1	41,5	38,6	-1,5	-4,6	0,6	-3,0	3,2	3,1	7,5	4,0	4,6	3,6	2,7	5,4	6,5	8,3	
Jamni rashodi	40,0	39,7	42,7	42,8	43,7	42,7	-1,7	3,3	3,6	-5,7	5,2	-3,2	1,9	-1,7	5,8	5,6	3,7	9,5	4,9	6,8	
Konsolidovani bilans (def. GFS) ²⁾	17,5	14,8	-33,5	-58,2	-68,9	-121,8	-136,4	-158,2	-217,4	-178,7	-258,1	-149,1	-57,1	52,3	32,2	3,7	30,1	21,4	-23,0	11,2	
Platni bilans																					
Uvoz robe ³⁾	-8,302	-8,286	-10,093	-12,926	-15,329	-10,608	-11,575	-13,614	-14,011	-14,674	-14,752	-15,099	-15,933	-18,064	-20,483	-4,714	-5,084	-5,090	-5,596	-5,180	
Izvoz robe ³⁾	2,991	4,006	5,111	5,813	6,840	5,543	6,856	8,118	8,376	10,515	10,641	11,454	12,814	14,066	15,238	3,576	3,927	3,850	3,885	3,857	
Bilans tekućeg računa ⁴⁾	-2,197	-1,865	-3,137	-5,474	-7,126	-2,052	-2,037	-3,056	-3,671	-2,098	-1,985	-1,234	-1,075	-2,051	-2,223	-7,24	-3,54	-5,56	-5,89	-9,57	
u % BDP ⁵⁾	-11,6	-6,6	-12,9	-17,3	-20,9	-6,3	-6,5	-10,3	-10,9	-5,8	-5,6	-3,4	-2,9	-4,2	-5,2	-2,5	-3,3	-5,1	-5,2	-6,2	
Bilans finansijskog računa ⁶⁾	2,377	3,863	7,635	5,349	6,598	2,280	1,553	3,340	3,351	1,630	1,705	920	535	1,648	1,683	0	568	268	384	463	776
(+) znači pozitivno, (-) znači negativno																					
Strane direktne investicije ⁷⁾	773	1.248	4.348	2.528	2.486	2.068	1.133	3.320	753	1.298	1.236	1.804	1.899	2.418	3.188	0	723	682	598	1.184	797
(+) znači pozitivno, (-) znači negativno																					
NBS bruto devizne rezerve	349	1.675	4.240	742	-1.687	2.363	-929	1.801	-1.137	697	-1.797	166	-302	228	1.123	398	674	105	-55	79	
(+) znači povećanje																					
Monetarni podaci																					
NBS neto sopstvene rezerve ⁸⁾	103.158	175.288	302.783	400.195	475.110	578.791	489.847	606.834	656.347	757.689	788.293	931.320	923.966	891.349	866.515	961.084	949.638	957.832,96	963.944	963.944	
NBS neto sopstvene rezerve ⁸⁾ , u miljeva	1.291	2.050	3.833	5.051	5.362	6.030	4.609	5.895	5.781	6.605	6.486	7.649	7.486	7.482	7.327	8.135	8.029	8.096,20	8.166	8.166	
Kreditni nedržavnom sektoru	342.666	518.298	699.171	842.512	1.126.111	1.305.224	1.660.870	1.784.227	1.958.084	1.870.916	1.927.668	1.982.974	2.031.825	2.003.036	2.081.211	2.132.166	2.179.194	2.261.981,23	2.282.888	2.282.888	
Devizna srednja stanovništva	110.713	190.136	260.661	381.687	413.766	565.294	730.846	775.600	909.912	933.839	998.277	1.014.260	1.070.944	1.074.424	1.095.018	1.106.253	1.120.870	1.139.750,01	1.167.846	1.167.846	
M2 (12-m realni rast, u %)	10,4	20,8	30,6	27,8	2,9	9,8	1,3	2,7	-2,2	2,3	6,7	5,5	8	0,6	2	5,6	6,1	12,3	11,8	11,8	
Kreditni nedržavnom sektoru	27,3	28,6	10,3	24,9	25,2	5,2	13,9	0,5	-2,1	-8,3	1,2	1,4	0,9	4,0	4,6	4,7	5,2	7,8	8,0	8,0	
(12-m realni rast, u %)																					
Kreditni nedržavnom sektoru, u % BDP	23,9	29,6	28,6	35,0	42,0	45,8	54,0	52,4	54,7	48,3	49,5	48,4	47,2	45,4	44,9	45,4	43,1	44,2	43,6	43,6	
Cene i kurs																					
Indeksi potrošačkih cena ⁹⁾	10,1	16,5	6,5	11,3	8,6	6,6	10,2	7,0	12,2	2,2	1,8	1,6	1,5	3,0	2,0	1,4	2,3	2,1	2,0	2,8	
Realni kurs dinar/evro (prosek 2006=100) ¹⁰⁾	100,5	100,0	100,0	91,2	85,4	91,3	95,7	87,7	92,9	87,4	89,2	90,7	91,7	89,0	86,6	86,3	86,5	86,6	86,8	85,3	
Nominalni kurs dinar/evro ¹¹⁾	72,62	82,92	84,19	79,97	81,46	93,24	102,90	101,96	113,01	113,09	117,25	120,76	123,10	121,41	118,27	118,43	118,17	118,14	118,35	118,23	

Izvor: FREN.

1) Ukoliko drugačije nije naznačeno.

2) Podaci od 2008. godine predstavljaju korigovane podatke na osnovu proširenog obuhvata uzorka za računanje prosečne zarade. Time su nominalne vrednosti zarada za 2008. godinu uporedive sa nominalnim vrednostima za 2009. i 2010. ali nisu uporedive sa prethodnim godinama. * U 2015. godini promenjena je metodologija registrovane zaposlenosti, podatak u Q4 2015. je godisnji prosek za 2015.

Pod pojmom zaposleni podrazumevaju se lica koja imaju formalno pravni ugovor o zaposlenju, odnosno zasnovani radni odnos sa poslodavcem na određeno ili neodređeno vreme i lica koja rade van radnog odnosa na osnovu ugovora o delu ili na osnovu ugovora o obavljanju privremenih i povremenih poslova; lica koja obavljaju samostalne delatnosti ili su osnivači privrednih društava ili preduzetničkih radnji; kao i lica koja obavljaju poljoprivredne delatnosti a nalaze se u evidenciji Centralnog registra obaveznog socijalnog osiguranja.

3) Pratiimo ukupni fiskalni rezultat (overall fiscal balance po GFS 2001) - Konsolidovani suficit/deficit korigovan za "budžetske kredite" (lending minus repayment prema starom GFS).

4) Republički zavod za statistiku je promenio metodologiju spoljnotrgovinske razmene. U Srbiji je od 01.01.2010. godine, po preporukama odeljenja za statistiku UN, počeo da se primenjuje opšti sistem trgovine, koji predstavlja širi koncept od prethodnog, radi bolje prilagođenosti kriterijumima datim u Platnom bilansu i Sistemu nacionalnih računa. Detaljnije objašnjenje je dato u QM 20, odeljak 4, Platni bilans i spoljna trgovina. Prema novoj metodologiji NBS iz Q2 2014 (u skladu sa BPM6) izuzimaju se sve transakcije vezane za izvoz i uvoz robe na doradu. Usluge dorade će se po novoj metodologiji beležiti u okviru računa usluga. Detaljnije objašnjenje je dato u QM37, odeljak 4, Platni bilans i spoljna trgovina. Podaci su preračunati i dati po novoj metodologiji (IMF BPM6) počevši od 2007. godine.

5) Narodna banka Srbije je u Q1 2008 i u Q2 2014. promenila metodologiju po kojoj izrađuje platni bilans. Promena metodologije 2008. dovela je do manjeg deficita tekućeg računa, i do manjeg salda kapitalnog računa. Detaljnije objašnjenje je dato u QM12, odeljak 6, Platni bilans i spoljna trgovina. Promena metodologije 2014 (u skladu sa šestim izdanjem IMF's Balance of Payments and International Investment Position Manual - BPM6) dovela je do većeg deficita tekućeg računa, i do većeg finansijskog računa usled višeg iznosa SDI. Detaljnije objašnjenje je dato u QM37, odeljak 4, Platni bilans i spoljna trgovina. Podaci su preračunati i dati po novoj metodologiji (IMF BPM6) počevši od 2012. godine.

6) NBS neto sopstvene rezerve predstavljaju razliku između neto deviznih rezervi NBS i zbira deviznih depozita poslovnih banaka i deviznih depozita države. Detaljnija objašnjenja data su u odeljku Monetarni tokovi i politika.

7) Podaci za 2004, 2005. i 2006. godinu bazirani su na Indeksu maloprodajnih cena. RZS je prešao na obračun inflacije Indksom potrošačkih cena od 2007. godine.

8) Računica zasnovana na 12-m prosejima za godišnje podatke, i na tromesečnim prosejima za kvartalne podatke.